HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אמר רב פפא הלכתא כו'. לעיל [קעד.] פירשתי גביית מלוה מן היתומים וגם בפרק שום היתומים בערכין (דף כב:) אמר רבא הלכתא אין נזקקין לנכסי יתומים כו': **בעא מיניה רבה בר נתן מרבי יוחנן הוחזק לכתב ידו בביים דין מהו.** לאחר זמן שמסר לו הלוה למלוה כתב ידו שהוא חייב לו ממון ובא בב"ד והודה בפניהם שהוא כתב ידו וכתבו לו ב"ד הנפק הוא הנקרא אשרתא וקיום השטר: **מאי.** מי אמרינן הרי הוא מעתה כשטר שיש בו עדים ויגבה ממשעבדי דאחריות טעות סופר הוא[ז] דכל שטר מלוה ומכירה שחותמים בו עדים גודין ממשעבדי כאילו כתוב בהן אחריות או דלמא קיום שטר אינו מועיל לשום שטר אלא להחזיקו בב"ד לכמות שהיה מקודם לכן שאילו ימותו עדים או לוה לא יוכל לטעון שטר זה מזויף הוא דב"ד קיימוהו ויגבה המלוה וגם זה לא יגבה אלא מבני חורין ולהכי אהני ב"ד שלא יוכל לוה לומר אין זה כתב ידי: **פסולין.** לינשא בו: **ואין עליו עדים.** אלא שנמסר לה בפני עדים דעדי מסירה כדתי ליה **דליעבד: הרי אלו כו'.** בגיטין [פו.] מפרש הרי אלו דרישא והרי אלו דסיפא[ח] למעוטי מאי והתם מפרשא כולה: **כשר.** לכתחלה דסבירא ליה עדי מסירה כדתי: **וגובה מנכסים משועבדים.** כלומר ואם שטר מלוה הוא אותו השטר הכתוב בכתב ידו ואין בו עדים אלא שמסרו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים והכי מפרש התם ר' יוחנן אליבא דר' אלעזר בפ' [המביא תניינא] (גיטין כב:) שאפי' בשאר שטרות גובה מנכסים משועבדים בעדי מסירה בלבד. אלמא הוצא עליו כתב ידו שהוא חייב לו ומסרו בפני עדים גובה ממשעבדי וכל שכן הוחזק בבית דין: ה"ג **שאני התם דבשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה.** כשנכתב השטר נכתב כדי למסרו בפני עדים שיהו עדי מסירה במקום עדי חתימה הלכך כיון דלר' אלעזר עדי מסירה כדתי כאילו נחתמו בתוך השטר דמי אבל אנו מיבעיא לן בהוצאה כתב ידו בעלמא שאמר של לוה חתום בו שזה מסר לו במקום הודאה שלא יוכל לחזור ולכפור בו ולומר פרעתי כל זמן שחתימתו ביד מלוה (ב) שלא נעשה השטר בלשון של שטר שעדים חתומים בו ואחר זמן החזיקו בב"ד וכשהלוהו כמלוה על פה הוא ותו לא מלו ב"ד בקיומן לעשותו שטר שיש בו אחריות נכסים שהרי לא לדעת כן נכתב מתחלה. כן נראה בעיני שמועה זו וכן עיקר. ואית דגרסי משעת הכתובה[ט] ולא ידלו לשיטת השמועה: **פלוני ערב.** הפסיק הענין ולמא לא אסהדי עדים אלא אשטרא לעיל לחוד: **ופלוני ערב.** וי"ו מוסיף על ענין ראשון ועל השטר ועל הערבות תחימי סהדי: **ושאילו כשר.** שעל הכל העידו עדים: **הלכה כמותו.** כר' ישמעאל דגובה מנכסים בני חורין: **תנוק מה לי אמר רבי ישמעאל.** דלמא משום לערבה דחבריה שנתנק נמי גמר ומקנה או דלמא מתכוין הוא דקא עביד ולאו מידי חסריה ולא הוי ערב: ערב

[ז] כלומר ל"ל מתחימין הוא. ועי' בגיטין פז ע"ב. [ח] מכאן עד ד"ה הא דכתב ביה שייך למתני. [ט] ל"ל לא חתמו אלא אעיקר שטרא ולא אפלוני ערב והוי כערב ע"פ וערב וכו' אלא מבני חורין:

אמר רב פפא[א] הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין[ב] ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין כדי שלא תנעול דלת בפני לוין ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין וכו': בעא מיניה רבה בר נתן מר' יוחנן הוחזק כתב ידו בבית דין מאי אמר ליה [ג]אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין מתיב רמי בר חמא [ד]שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר ואלו הן [ה]כתב בכתב ידו ואין עליו עדים [ו]יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר רבי אלעזר אומר [ז]אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאני התם[ח] דמשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה: ערב היוצא לאחר חיתום שטרות וכו': אמר רב קודם חיתום שטרות גובה מנכסים משועבדים לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין זמנין אמר רב אפילו קודם חיתום שטרות אינו גובה אלא מנכסים בני חורין קשיא דרב אדרב לא קשיא [ט]הא דכתב ביה פלוני ערב הא דכתב ביה ופלוני ערב ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין ואף על גב דכתב ביה ופלוני ערב מתיב רבא [ג][י]עדים החתומין על שאילת שלום בגט פסול חיישינן שמא על שאילת שלום חתמו ואמר רבי אבהו לדידי מיפרשא ליה מיניה דרבי יוחנן [יא]שאילו פסול ושאילו כשר הכא נמי דכתב פלוני ערב אי הכי היינו דרב אימא וכן אמר רבי יוחנן: מעשה ובא לפני רבי ישמעאל וכו': אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אף על פי שקילס רבי ישמעאל את בן נגס הלכה כמותו איבעיא להו בחנוק מה לי אמר רבי ישמעאל תא שמע דאמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק הלכה כמותו או אין הלכה כמותו תא שמע דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק והלכה כמותו אף בחנוק אמר רב יהודה אמר שמואל חנוק וקנו מידו משתעבד מכלל דערב בעלמא לא בעי קנין ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן ערב

גובה מן היורשים כדי שלא תנעול דלת בפני לוין. הכא מוקי לה מילתא אליבא דכולי עלמא דין למאן דאמר דאוריתא דין למאן דאמר לא דאוריתא ובפרק קמא דקדושין (דף יג: ושם) אמרינן גובה מן היורשים שעבודא דאוריתא ואינו גובה [מן הלקוחות כו'] ויש לפרש דרב פפא לא אמר אלא מלוה על פה גובה מן היורשים ואינו גובה מן הלקוחות וגמרא מפרש לה הכא למאן דאמר שעבודא לא דאוריתא והתם למאן דאמר שעבודא דאוריתא והוי כמו איכא דאמרי מילתא דהכא והתם וכעין זה מצינו בהמקבל (ב"מ דף קיג. ושם) דבעו מייניה מרב ששת קנסן עובר בבל תלין או לא אומן קונה בשבת כלי או לא[ט] והגהגזל קמא (ב"ק דף עט.) משמע שלא שאלו ממנו אם אומן קונה בשבת כלי או לא ובשם ה"ר אליהו מ"כ מפרש דהא דפסיק רב פפא התם דשעבודא דאוריתא היינו לענין קרבן כגון האשה שמתה יביאו היורשים עולתה דאיירי התם לעיל במשנה[א] וכן משמע התם מתוך פירוש רבינו חננאל וכן עיקר[י]:

משעת כתיבה שעבד נפשיה.

[י] כדפירש בקונטרס ולא גרסינן משעת כתובה דהוי משמע דעדי חתימה כדתי בכתובה לרבי אלעזר וזה אינו דהא אפילו אין בכתובה עלמה אלא עדי מסירה כשר כדאמרינן[יא] דאמר ר"א בין בגיטין בין בשטרות וקיימא לן כוותיה בין בגיטין בין בשטרות מהתם דזה בורר בגיטין (סנהדרין דף כח: ושם) [יב] (הג"ה) [הכא] נמי דכתב ביה אני פלוני ערב ותימה דאם כן ליהוי כשאילו ותירץ מורי ר' דשאני שאילו שדומה שסותר הגט ולעיל (דף קסב:) נמי אמרינן מילתא בקונדין כשר:

והלכה כמותו אף בחנוק. קשה לר"י על ההיא דהנושא (כתובות דף קא: ושם קב. ד"ה אליבא) דאמר ר' יוחנן באומר לחבירו חייב אני לך מנה בשטר דאלימא מילתא דשטרא וכמאן דאמר להו אתם עדי דמי ומוקי נפשיה כר' ישמעאל [יג] דלא פליג עליה ר' ישמעאל אלא משום דסבר דערב לאחר מתן מעות משתעבד כדאמר דהלכה כמותו אף בחנוק ורבי יוחנן גופיה [יד] [אפשר דס"ל] כשאמר לו בשוק הגח לו ואתן לך פטור דליכא אלימות' דשטר כלל ומנלן דסבר אלימא מילתא דשטרא ונראה לרבי דחנוק נמי דהכא בשטר טעמא[טו] דאלימא מילתא דשטרא [טז] גמר ומשעבד נפשיה ופי' בקונטרס דלא גרסינן בתר הכי הגך כולהו בעו קנין וכן נראה כי כבר פירש דין כולם ובפירוש רבינו חננאל הוא משמע לפרשו כך בין בחנוק בין בלא חנוק בין בשטר ובין בעל פה בעי קנין ויש ספרים שאין כתוב בהן כלל ונחת לזה מזה:

הדרן עלך גט פשוט וסליקא לה מסכת בבא בתרא

מסורת הש"ס

א) קדושין יג: בכורות ממ:, ב) גיטין ג: פו., ג) שם פז. [תוספפת גיטין פ"ז], ד) [צ"מ יד.], ה) [לפניו שם: מגיעא דריסא ומגיעא דסיפא], ו) בכ"מ: הכתיבה, ז) [וע"ע תוס' ממחות נח: ד"ה ואיכא דאמרי], ח) [וע' תוס' קדושין יג: ד"ה אמר ר"פ], ט) [וע' רש"ל, י) ל"ל כדאמר ר"י דאמר ר"פ. רש"ש, כ) [וע' תוס' גיטין ג: ד"ה וגובה], ל) רש"ל, מ) רש"ל הא לא לא, נ) רש"ל, ס) ל"ל ומטעמא. רש"ש, ע) רש"ל מה"ד,

הגהות הב"ח

(א) גמרא שאני התם דבשעת: (ב) רשב"ם ד"ה הכי גרסינן וכו' ביד מלוה ולא נעשה:

מוסף רש"י

שלשה גיטין פסולין. לכתחילה (גיטין ג.). **ואם** נישאת הולד כשר. הלי תנא לאו כר' מאיר סבירא ליה דאמר עדי חתימה כדתי, דלר"מ הוולד ממזר (גיטין פז. ע"ש ובהגהות הב"ח). **כתב בכתב ידו.** ידי הבעל, ואין בו זמן. בלחוד זמן נכתב (שם ג.) זמן תקנתא דרבנן משום בת אחותו הלכך הולד כשר (שם פז.). **ואין בו אלא עד אחד.** וכתב ידי סופר (שם ג.) פליגי הא בגמ' איכא למ"ד אכתב ידו קאי אפילו הכי אשמעינן דלכתחילה לא וריש אשמעינן דאפילו אין בו עד אם נתן הוולד כשר, ואיכא למ"ד אכתב סופר קאי ואפילו הכי הוולד כשר דסופר הוה ליה כמקום עד שני (שם פז.). **אף על פי שאין עליו עדים.** ואינו כתב ידו, **אלא שנתנו לו בפני עדים כשר.** לינשא לכתחילה (שם). **וגובה מנכסים משועבדים.** גובה כתובתה בגגו זה מנכסים משועבדים, דתנן בכתובות (פט.) הוליאה בגו ואין עמו כתובה גובה כתובתה, לינשא אחרינא גובה מנכסים משועבדים אם שטר מלוה הוא גובה מנכסים משועבדים, שטר חוב נמי קרי בגו כדאמרינן בעלמא (ב"ק לה.) וגבו חוב שאין בו אחריות (שם ג.).

הדרן עלך מסכת בבא בתרא

מוסף תוספות

א. נ"א: ואומר ר"ח דהכא מיירי במלוה הכתובה בתורה כגון נזקין וערכין וקרבן דאמר לעיל דשעבודא דאורייתא. תוס' קידושין יג:

רבינו גרשום

בשטר ולהכי משלמין יורשין: הוחזק כתב ידו בב"ד. שהעידו לפני ב"ד שזו כתיבת יד לוה מאי. מי אמרינן כיון דהוחזק בבית דין דמי כמלוה בשטר וגובה מנכסים משועבדים או דלמא כיון דלא חתימי עליו עדים הוה כמלוה על פה וגובה מבני חורין: אמר ליה אף על פי שהוחזק כו'. הואיל דלא חתימי עליו עדים: ר' אלעזר אומר אע"פ שאין עליו עדים. אלא הואיל שכתב בכתב ידו ונתנו לה בפני עדים כשר וגובה כתובתה מנכסים משועבדים. אלמא אף על גב (בלא חתימה) [דלא חתימי] עדים עליה גבי ממשעבדי וקשי' לר' יוחנן. ואי קשי' לך היכי מצית מקשי גברא מגברא מר' אלעזר לר' יוחנן. תריץ הכי ה) בריית' היא ומבריתא מצי מקשי. ואמר לך ר' יוחנן הא לא קשיא לי דהתם אמאי גבי ממשעבדי דאיכא כתובתה בידה דאיכא שטרא מעליא דמשעת כתובה שעבד נפשי' אבל הכא דלא שטר מעליא הוא דאין עליו עדים במאי מצי גבי ממשעבדי: ערב היוצא לאחר חיתום שטרות. שכתב מתחת חתימת העדים ופלוני ערב גובה המלוה מאותו ערב מנכסים בני חורין לפי שהואיל

[א] אמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין כדי שלא תנעול דלת בפני לוין ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: בעא מיניה רבה בר נתן מר' יוחנן הוחזק כתב ידו בבית דין מאי אמר ליה אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין מתיב רמי בר חמא שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר ואלו הן כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאני התם דמשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה: ערב היוצא לאחר חיתום שטרות וכו': אמר רב קודם חיתום שטרות גובה מנכסים משועבדים לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין זמנין אמר רב אפילו קודם חיתום שטרות אינו גובה אלא מנכסים בני חורין קשיא דרב אדרב לא קשיא הא דכתב ביה פלוני ערב הא דכתב ביה ופלוני ערב ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין ואף על גב דכתב ביה ופלוני ערב מתיב רבא [ג]עדים החתומין על שאילת שלום בגט פסול חיישינן שמא על שאילת שלום חתמו ואמר רבי אבהו לדידי מיפרשא ליה מיניה דרבי יוחנן שאילו פסול ושאילו כשר הכא נמי דכתב פלוני ערב אי הכי היינו דרב אימא וכן אמר רבי יוחנן: מעשה ובא לפני רבי ישמעאל וכו': אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אף על פי שקילס רבי ישמעאל את בן נגס הלכה כמותו איבעיא להו בחנוק מה לי אמר רבי ישמעאל תא שמע דאמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק הלכה כמותו או אין הלכה כמותו תא שמע דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק והלכה כמותו אף בחנוק אמר רב יהודה אמר שמואל חנוק וקנו מידו משתעבד מכלל דערב בעלמא לא בעי קנין ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן ערב

[ב] מן היורשים כדי שלא תנעול דלת בפני לוין. הכא מוקי לה מילתא אליבא דכולי עלמא דין למאן דאמר דאוריתא דין למאן דאמר לא דאוריתא ובפרק קמא דקדושין (דף יג: ושם) אמרינן גובה מן היורשים שעבודא דאוריתא ואינו גובה [מן הלקוחות כו'] ויש לפרש דרב פפא לא אמר אלא מלוה על פה גובה מן היורשים ואינו גובה מן הלקוחות וגמרא מפרש לה הכא למאן דאמר שעבודא לא דאוריתא והתם למאן דאמר שעבודא דאוריתא והוי כמו איכא דאמרי מילתא דהכא והתם וכעין זה מצינו בהמקבל (ב"מ דף קיג. ושם) דבעו מייניה מרב ששת קנסן עובר בבל תלין או לא אומן קונה בשבת כלי או לא[ט] והגהגזל קמא (ב"ק דף עט.) משמע שלא שאלו ממנו אם אומן קונה בשבת כלי או לא ובשם ה"ר אליהו מ"כ מפרש דהא דפסיק רב פפא התם דשעבודא דאוריתא היינו לענין קרבן כגון האשה שמתה יביאו היורשים עולתה דאיירי התם לעיל במשנה[א] וכן משמע התם מתוך פירוש רבינו חננאל וכן עיקר[י]:

[ג] אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין. הכא מוקי לה מילתא אליבא דכולי עלמא דין למאן דאמר דאוריתא דין למאן דאמר לא דאוריתא ובפרק קמא דקדושין (דף יג: ושם) אמרינן גובה מן היורשים שעבודא דאוריתא ואינו גובה [מן הלקוחות כו'] ויש לפרש דרב פפא לא אמר אלא מלוה על פה גובה מן היורשים ואינו גובה מן הלקוחות וגמרא מפרש לה הכא למאן דאמר שעבודא לא דאוריתא והתם למאן דאמר שעבודא דאוריתא והוי כמו איכא דאמרי מילתא דהכא והתם וכעין זה מצינו בהמקבל (ב"מ דף קיג. ושם) דבעו מייניה מרב ששת קנסן עובר בבל תלין או לא אומן קונה בשבת כלי או לא[ט] והגהגזל קמא (ב"ק דף עט.) משמע שלא שאלו ממנו אם אומן קונה בשבת כלי או לא ובשם ה"ר אליהו מ"כ מפרש דהא דפסיק רב פפא התם דשעבודא דאוריתא היינו לענין קרבן כגון האשה שמתה יביאו היורשים עולתה דאיירי התם לעיל במשנה[א] וכן משמע התם מתוך פירוש רבינו חננאל וכן עיקר[י]:

[ד] שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר. הלי תנא לאו כר' מאיר סבירא ליה דאמר עדי חתימה כדתי, דלר"מ הוולד ממזר (גיטין פז. ע"ש ובהגהות הב"ח). **כתב בכתב ידו.** ידי הבעל, ואין בו זמן. בלחוד זמן נכתב (שם ג.) זמן תקנתא דרבנן משום בת אחותו הלכך הולד כשר (שם פז.). **ואין בו אלא עד אחד.** וכתב ידי סופר (שם ג.) פליגי הא בגמ' איכא למ"ד אכתב ידו קאי אפילו הכי אשמעינן דלכתחילה לא וריש אשמעינן דאפילו אין בו עד אם נתן הוולד כשר, ואיכא למ"ד אכתב סופר קאי ואפילו הכי הוולד כשר דסופר הוה ליה כמקום עד שני (שם פז.). **אף על פי שאין עליו עדים.** ואינו כתב ידו, **אלא שנתנו לו בפני עדים כשר.** לינשא לכתחילה (שם). **וגובה מנכסים משועבדים.** גובה כתובתה בגגו זה מנכסים משועבדים, דתנן בכתובות (פט.) הוליאה בגו ואין עמו כתובה גובה כתובתה, לינשא אחרינא גובה מנכסים משועבדים אם שטר מלוה הוא גובה מנכסים משועבדים, שטר חוב נמי קרי בגו כדאמרינן בעלמא (ב"ק לה.) וגבו חוב שאין בו אחריות נכסים (שם ג.).

[ה] אמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין כדי שלא תנעול דלת בפני לוין ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: בעא מיניה רבה בר נתן מר' יוחנן הוחזק כתב ידו בבית דין מאי אמר ליה אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין מתיב רמי בר חמא שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר ואלו הן כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאני התם דמשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה: ערב היוצא לאחר חיתום שטרות וכו': אמר רב קודם חיתום שטרות גובה מנכסים משועבדים לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין זמנין אמר רב אפילו קודם חיתום שטרות אינו גובה אלא מנכסים בני חורין קשיא דרב אדרב לא קשיא הא דכתב ביה פלוני ערב הא דכתב ביה ופלוני ערב ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין ואף על גב דכתב ביה ופלוני ערב מתיב רבא [ג]עדים החתומין על שאילת שלום בגט פסול חיישינן שמא על שאילת שלום חתמו ואמר רבי אבהו לדידי מיפרשא ליה מיניה דרבי יוחנן שאילו פסול ושאילו כשר הכא נמי דכתב פלוני ערב אי הכי היינו דרב אימא וכן אמר רבי יוחנן: מעשה ובא לפני רבי ישמעאל וכו': אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אף על פי שקילס רבי ישמעאל את בן נגס הלכה כמותו איבעיא להו בחנוק מה לי אמר רבי ישמעאל תא שמע דאמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק הלכה כמותו או אין הלכה כמותו תא שמע דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק והלכה כמותו אף בחנוק אמר רב יהודה אמר שמואל חנוק וקנו מידו משתעבד מכלל דערב בעלמא לא בעי קנין ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן ערב

[ו] אמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין כדי שלא תנעול דלת בפני לוין ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: בעא מיניה רבה בר נתן מר' יוחנן הוחזק כתב ידו בבית דין מאי אמר ליה אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין מתיב רמי בר חמא שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר ואלו הן כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאני התם דמשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה: ערב היוצא לאחר חיתום שטרות וכו': אמר רב קודם חיתום שטרות גובה מנכסים משועבדים לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין זמנין אמר רב אפילו קודם חיתום שטרות אינו גובה אלא מנכסים בני חורין קשיא דרב אדרב לא קשיא הא דכתב ביה פלוני ערב הא דכתב ביה ופלוני ערב ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין ואף על גב דכתב ביה ופלוני ערב מתיב רבא [ג]עדים החתומין על שאילת שלום בגט פסול חיישינן שמא על שאילת שלום חתמו ואמר רבי אבהו לדידי מיפרשא ליה מיניה דרבי יוחנן שאילו פסול ושאילו כשר הכא נמי דכתב פלוני ערב אי הכי היינו דרב אימא וכן אמר רבי יוחנן: מעשה ובא לפני רבי ישמעאל וכו': אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אף על פי שקילס רבי ישמעאל את בן נגס הלכה כמותו איבעיא להו בחנוק מה לי אמר רבי ישמעאל תא שמע דאמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק הלכה כמותו או אין הלכה כמותו תא שמע דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק והלכה כמותו אף בחנוק אמר רב יהודה אמר שמואל חנוק וקנו מידו משתעבד מכלל דערב בעלמא לא בעי קנין ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן ערב

[ז] אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין. הכא מוקי לה מילתא אליבא דכולי עלמא דין למאן דאמר דאוריתא דין למאן דאמר לא דאוריתא ובפרק קמא דקדושין (דף יג: ושם) אמרינן גובה מן היורשים שעבודא דאוריתא ואינו גובה [מן הלקוחות כו'] ויש לפרש דרב פפא לא אמר אלא מלוה על פה גובה מן היורשים ואינו גובה מן הלקוחות וגמרא מפרש לה הכא למאן דאמר שעבודא לא דאוריתא והתם למאן דאמר שעבודא דאוריתא והוי כמו איכא דאמרי מילתא דהכא והתם וכעין זה מצינו בהמקבל (ב"מ דף קיג. ושם) דבעו מייניה מרב ששת קנסן עובר בבל תלין או לא אומן קונה בשבת כלי או לא[ט] והגהגזל קמא (ב"ק דף עט.) משמע שלא שאלו ממנו אם אומן קונה בשבת כלי או לא ובשם ה"ר אליהו מ"כ מפרש דהא דפסיק רב פפא התם דשעבודא דאוריתא היינו לענין קרבן כגון האשה שמתה יביאו היורשים עולתה דאיירי התם לעיל במשנה[א] וכן משמע התם מתוך פירוש רבינו חננאל וכן עיקר[י]:

[ח] שאני התם דבשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה. כדגרסי' בגיטין (פז.) מנכסים בני חורין ואע"ג דכתב ביה ופלוני ערב. ומשני לא התם נמי בההוא קאמר ר' יוחנן דגובה מבני חורין היכא דכתב ביה פלוני ערב אבל אי כתב ביה ופלוני ערב גובה מנכסים משועבדים ומקשי' איינו דרב דרב הכי נמי אמר. ומתרץ אימא וכן אמר ר' יוחנן כרב: אע"פ שקילס ר' ישמעאל את בן נגס. דאמר ישמש את בן נגס: הלכה כמותו. כר' ישמעאל דגובה מנכסים בני חורין: חלוק היה ר' ישמעאל. על בן נגס אף בחונק דגובה מן הערב מנכסים בני חורין: חנוק וקנו מידו. אחד שהיה חונק חבירו בשביל חובו ומצאו חבירו ואמר ליה הנח לו ואני אתן לך וקנו מן זה הערב שיפרע בשבילו משתעבד. מכלל דערב דעלמא משתעבד בלא קנין:

[ט] כלומר ל"ל מתחימין הוא. ועי' בגיטין פז ע"ב. [ב] מכאן עד ד"ה הא דכתב ביה שייך למתני. [ג] ל"ל לא חתמו אלא אעיקר שטרא ולא אפלוני ערב והוי כערב ע"פ וערב וכו' אלא מבני חורין:

עין משפט
נר מצוה

קנו א מיי' פי"ג מהל' מלוה ולוה הל' ד' סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קז סעיף ה:

קנו ב מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף ו וסי' קיז סעיף ה:

קנח ג מיי' שם הלכה ג וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' סט סעיף ב:

קנט ד מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה יד ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קל סעיף כ:

קס ה מיי' שם הל' כה ועי' בהשגות ובמ"מ וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' קכז סעיף ה:

קסא ו מיי' שם הל' טו [ופי"ל מהל' מלוה הל"ב] וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' קנג סעיף ה [וש"מ סי' מ סעיף ה]:

קסב ז מיי' פכ"ו מהל' מלוה ולוה הל' ה סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ז:

קסג ח ט מיי' פ"ד מהל' גירושין הלכה כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קל סעיף ג:

קסד י מיי' פי"ב מהל' מלוה ולוה הל' ה סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ה:

רבינו גרשום (המשך)

שנכתב לאחר חתימת העדים כמלוה על פה דמי שיש לו על הערב: ג) מעשה בא לפני ר' ישמעאל בערב הוצא אחר חיתום שטרות: שלא על אמונתו הלוהו. פירש ר' שלא על אמונתו של ערב הלוהו לפי שלא היה בשעת מתן מעות והכא איכא למימר כיון דנכתב הערב לאחר החיתום איכא למימר לא הלוה בשעת מתן מעות ולא על אמונתו הלוהו דלא אמר בשעת מתן מעות על מנת שאפרע ממי שארצה להכי אינו גובה אפי' מבני חורין: ישמש את שמעון בן נגס. שבקי הוא הרבה בדיני ממונות: הא דכתב ביה בשטר קודם [ופלוני ערב] ואח"כ חתמו העדים משמע זו מוסיף על ענין ראשון דכי היכי דחתמי על מה שכתוב בשטר חתמו נמי על מאי דכתב ביה ופלוני ערב. אבל אי כתב קודם חתימת העדים פלוני ערב משמע דהיינו מילתא אחריתא ועדים לא חתמו ג) אלא אפי' לרב והוי שטר גופיה על פה וערב במלוה על פה לא טרף מלוה מערב אלא מבני חורין אעיקר שטרא ולא אפלוני ערב הלכך אינו גובה אלא מנכסים בני חורין: לדידי מיפרשא לי מיניה דר' יוחנן. היכא דמי קתני ברייתא דפסול אי כתב בגט בסוף כדת משה וישראל שאילו בשלום פלוני ישוב חתמו עדים איכא למימר על שאילת שלום חתמו שאלו עדים שזה שואל בשלום פלוני אבל אעיקר הגט אין מעידין ואי כתבו בסופו ושאילו בשלום פלו' ושוב חתמו כשר דמשמע דאשאילת שלום ועל כל מאי דכתב בגט חתמו וגובה כתובה מנכסים משועבדים ואמאי קאמר ר' יוחנן אחד זה ואחד זה אין גובה אלא